

Nr 147.

Ankom till riksdagens kansli den 23 maj 1944 kl. 2 em.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition angående ersättning för vissa genom krigsförhållandena uppkommande förluster för statstjänstemän m. fl.

(1:a avd.)

I propositionen nr 183 har Kungl. Maj:t, under åberopande av bilagt utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1944, föreslagit riksdagen medgiva, att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i statsrådsprotokollet föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst äro där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare.

I enlighet med Kungl. Maj:ts förslag (prop. nr 2/1943, s. 31) beviljade 1943 års riksdag å tilläggsstat till riksstaten för budgetåret 1942/43 för detta ändamål ett anslag av 60 000 kronor. De förluster, som avsågos skola ersättas genom detta anslag, hade uppkommit i huvudsak under tiden före det nu pågående världskrigets utbrott, bl. a. under inbördeskriget i Spanien, den japansk-kinesiska konflikten samt kriget mellan Finland och Sovjetunionen 1939—1940. I sin skrivelse med anledning av propositionen (rd. skr. nr 24/1943) framhöll riksdagen, att det icke varit den möjligt att på grundval av det föreliggande utredningsmaterialet bedöma skäligheten av de framställda ersättningsanspråken. Riksdagen förutsatte därför, att Kungl. Maj:t läte, innan ersättningarna utbetalades, verkställa en närmare granskning av de inkomna framställningarna, så att gottgörelse endast lämnades för sådana förluster, för vilka berättigade ersättningsanspråk kunde resas. Jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande har ministern för utrikes ärendena sedermera tillkallat statskommisarien R. E. Norberg för att inom utrikesdepartementet verkställa ifrågavarande granskning. Allteftersom denna granskning kunnat verkställas, har Kungl. Maj:t från berörda anslag utanordnat ersättning för de uppkomna förlusterna.

Efter beviljandet av detta anslag hava nya förluster av ifrågavarande art uppstått. Desamma, som härröra från det nu pågående världskriget, hava drabbat ej blott personal inom utrikesförvaltningen utan även statstjänste-

män i övrigt samt diverse svensk och tysk tjänstepersonal. Efter att hava närmare redogjort för de framställda ersättningsanspråken har *departementschefen* anfört följande.

Statstjänstemän, som på grund av sin tjänst eller i tillfälligt statligt uppdrag vistats utomlands, måste anses ha berättigade anspråk på ersättning efter rimliga grunder av statsmedel för förluster, som åsamkas dem på grund av krigsförhållandena. Vad rör utrikesförvaltningens personal synes gottgörelse för lidna förluster även böra utsträckas till deras familjemedlemmar och privata tjänare samt i viss utsträckning till utländska medborgare i svensk tjänst. Då det i många fall får anses vara ytterst angeläget för vederbörande att utan större dröjsmål erhålla ersättning för sina förluster samt för eventuella kostnader i samband med en nyanskaffning för ersättande av förstörda effekter, vill jag förorda, att riksdagens bemyndigande inhämtas till att såväl de redan uppkomna förlusterna som sådana förluster av samma slag, som framdeles må inträffa, må även under tid då riksdagen är samlad ersättas från anslaget till oförutsedda utgifter. Förutsättning härför torde vara, att Kungl. Maj:t på samma sätt som skett i fråga om det av 1943 års riksdag beviljade anslaget låter verkställa en närmare granskning av inkomna framställningar innan ersättning utbetalas. Utanordnande av ersättning — även partiell sådan — bör givetvis förbindas med villkor att vederbörande skola vara skyldiga att till statsverket återbetala sådan gottgörelse, som i annan ordning må kunna tillkomma dem. Under sådan gottgörelse torde även börja inräknas ersättning på grund av försäkring. Fråga om ersättning bör avgöras av Kungl. Maj:t efter prövning i varje särskilt fall.

Utskottet.

Utskottet vill erinra, att 1943 års riksdag anvisat ett anslag av 60 000 kronor för beredande av ersättning för sådana genom krigsförhållanden uppkomna förluster, som åsamkats tjänstemän inom utrikesförvaltningen på grund av deras tjänstgöring utrikes. Departementschefen har nu anmält vissa ytterligare ersättningsanspråk av samma slag. De skäl, som föranledde föregående års riksdag att lämna gottgörelse till ifrågavarande personalgrupp, föreligga även beträffande andra befattningshavare, vilka lidit motsvarande förluster på grund av sin anställning i statens tjänst. Då det måste anses rimligt, att ersättningen utan alltför stort dröjsmål kommer vederbörande till godo, kan utskottet tillstyrka, att anslaget till oförutsedda utgifter må tagas i anspråk för bestridande även av sådana förluster, som kunna komma att inträffa under nästa budgetår, samt att i sådant syfte anslaget i fråga må anlitas även då riksdagen är samlad. Såsom 1943 års riksdag uttalade i samma ärende förutsätter utskottet, att Kungl. Maj:t låter verkställa en närmare granskning av inkomna framställningar, innan ersättning utbetalas.

Vad departementschefen i övrigt föreslagit tillstyrker utskottet, som under återopande av det anförda hemställer,

att riksdagen må medgiva, att från anslaget till oförutsedda utgifter må, på sätt i statsrådsprotokollet över finansärenden för den 3 mars 1944 föreslagits, tills vidare under budgetåren 1943/44 och 1944/45 utgå ersättning för förlust

av eller skada å egendom utom landet till personer, vilka i rikets tjänst äro där bosatta, ävensom till deras familj och personliga tjänare.

Stockholm den 23 maj 1944.

På statsutskottets vägnar:

J. B. JOHANSSON.

Närvarande: se under utlåtandet nr 146.